

مدرسه نواب

دکتر محمود - فاضل

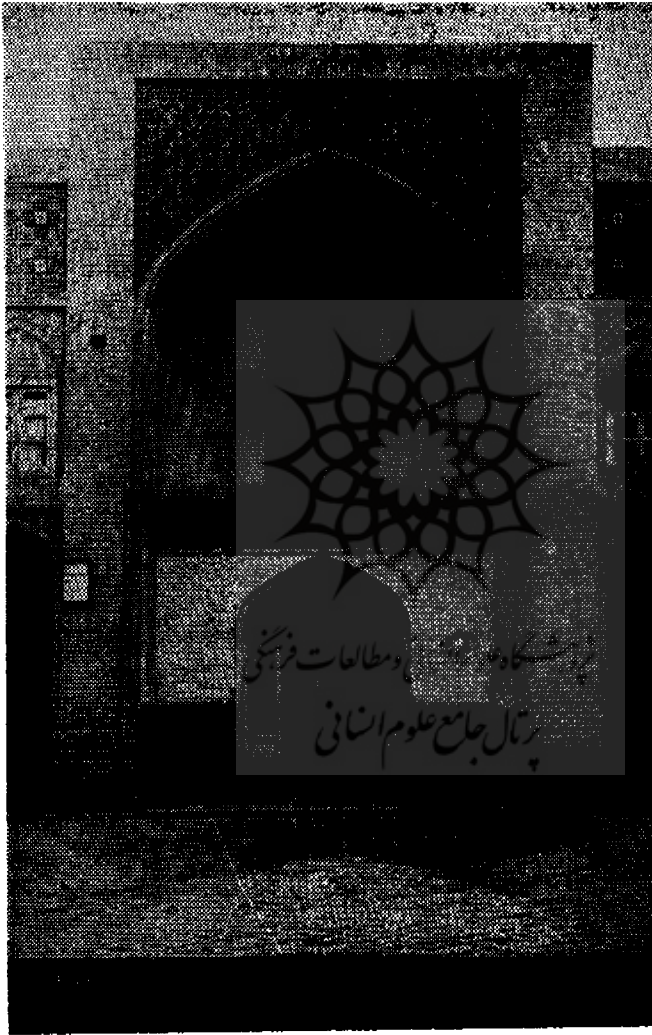
- ۵ -

دیگر از ابنیه دوره صفوی ، مدرسه صالحیه مشهور به مدرسه نواب است ، که یکی از مدارس معمور و آباد مشهد مقدس بشمار میرود ، و از نظر موقوفات و درآمد درمیان مدارس قدیمه این شهر در درجه اول قرار گرفته ، و دارای کاشیکاری و خطوط نسبتاً نفیس و ظریفی هست .

نمای داخلی مدرسه نواب

این مدرسه به سال ۱۰۸۶ هـ در عهد سلطنت شاه سلیمان صفوی وسیله نواب مستطاب عمده السادات صدرالاسلام میرزا صالح نقیب رضوی در ضلع

سردر شمالی مدرسه نواب

شمالی خهبان نادری نزدیک باستانه مقدس حضرت رضا ساخته شد . (۱)
 در چهار طرف مدرسه هفتادوپنج اطاق تحتانی و فوقانی بنا گردیده که
 جلو هر اطاقی ایوانی قرار گرفته و پیشانی آن ایوان با کاشی تزیین یافته ،
 که در حدود یکصد و بیستوپنج نفر طلبه در این اطاقها سکونت دارند و از
 این میان نود نفرشان رسمی هستند و هریک ماهی هشتصد ریال دریافت می
 دارند و بقیه غیر رسمی و بدون شهریه میباشند. طلاب علوم دینی در رشته های
 مختلف علوم اسلامی از قبیل : ادبیات عرب ، فقه ، اصول فقه ، فلسفه و منطق
 و تفسیر تحصیل مینمایند .

مدرسین این مدرسه عبارتند از :

- ۱- آقای شیخ رضا دهشت فقه و اصول
- ۲- آقای شیخ رضا محامی
- ۳- آقای شیخ عبدالنبی کجوری تفسیر قرآن کریم و فقه و اصول
- ۴- آقای شیخ میرزا علی آقای طهرانی فلسفه و منطق
- ۵- آقای شیخ میرزا محمد اشکوری فقه و اصول
- ۶- آقای شیخ یعقوب واعظی

این مدرسه دارای کتابخانه ایست که همزمان با ساختمان این محل
 وسیله واقف تأسیس شده و بمرور زمان بر تعداد کتب افزوده شده ، تا امروز
 که دارای ۹۰۰ نسخه خطی که بعضی از آن نسخ قدیمی و نفیس میباشند و
 حدود ۲۳۰۰ جلد کتاب چاپی است ، و روزی دوسه ساعت این کتابخانه بروی
 طلاب علوم دینی باز است .

کتیبه های مدرسه :

سر در مدرسه کتیبه ایست بخط ثلث جلی بسنگ نقش شده و عبارت آن

اینست :

۱- شرح حال بانی این مدرسه را در نامه آستان قدس شماره ۳ و ۲ و

سال ششم و شماره اول سال هفتم ببینید .

سرردی ورودی مدرسه نواب

بسم الله الرحمن الرحيم بعد حمد الله قداتفق اتمام بناء
 هذه المدرسة الرقيقة الصالحة في ايام خلافة السلطان الاعظم
 والخواقان الاكرم مولى ملوك العرب والمعجم السلطان بن السلطان
 ابن السلطان ابن السلطان والخواقان بن الخاقان بن الخاقان

بن‌الحاقان ابوالمظفر شاه سلیمان الحسینی الموسوی الصفوی خلد الله
ملکه و سلطانه و افاض عن العالمین بره و عدله واحسانه من مال
خالص نواب مستطاب عمده السادات النجباء الکرام و راجع النقباء
العظام صدرالاسلام والمسلمین میرزا صالح النقیب الرضوی. کتبه
محمد صالح. سنه ست و ثمانین بهد الالف .

در زیر کتیبه فوق‌اشعاری باخط نستعلیق خفی بدین شرح نوشته شده:

بعهد شاه سلیمان شهنشه ایران	که رنگ کفر زمرآت کائنات زدود
شه سریر خلافت که اندر ایامش	اساس جهل شکست و بنای علم فزود
سپهر عزو شرف میرزا ابو صالح	محیط مکرمت و علم و فضل و بخشش وجود
مدار عالم صدر ممالک ایران	همای اوج سعادت عزیز مصر وجود
بنای مدرسه خالصاً لوجه الله	ز بهر طالب علم و عمل تمام نمود
زروی طوع و رضا و مقام شاه رضا	که تا رضا شود از وی رضا خدا خشنود
بدستیاری معمار کلك صنع کشید	عجیب نقش بدیعی بکارگاه وجود
بصدر مدرسه ها داد جازروی شرف	که همچو صدر بصدر مدارسش جا بود
بسمی مصدر خیرات میرزا صدرا	تمام گشت بوقت و بساعت مسعود
کلیب باب رضا صالحاه بن صوفی	غلام زمرة ارباب علم و کشف و شهود
ز بهر سال بنا از خرد نشان می جست	که ناگهان دری از غیب بردلش بگشود
بگفت هاتقی از بهر سال تاریخش	ازین رفیع بناشان آسمان افزود

۱۰۸۶

عمل کمال سنگتراش

در داخل مسجد این مدرسه لوحه سنگی است بطول تقریباً دو متر که
بر دیوار جنوبی نصب شده و رقبات موقوفه این مدرسه بر آن نقر شده.

اکنون کلیاتی در خصوص این مدرسه از نظر خواننده محترم می گذرد:

- ۱- نام مدرسه نواب یا مدرسه صالحیه .
- ۲- محل خیابان نادری ، جنب مسجد حاج ملا هاشم .
- ۳- مساحت صحن مدرسه $۳۷ \times ۰/۵$
- ۴- مساحت زیر بنا $۳۷ \times ۱۱ + ۰/۵ \times ۸$
- ۵- واقف ابوصالح رضوی فرزند محمد حسن رضوی فرزند میرزا الخ رضوی.

- ۶- تاریخ بنام مدرسه سال ۱۰۸۶ هـ ق
- ۷- متصدی مدرسه از شهریور ۱۳۵۰ اوقاف خراسان است که مرحوم آیت الله حاج میرزا احمد کفائی خراسانی چند ماه قبل از فوتش تفویض نمود .
- ۸- رقبات موقوفه
 - پائین ده - ۲۹ ویک وسوم سهم
 - مزرعه باغ فراگرد ۱۹ سهم
 - بجر آباد یک سهم
 - راهیان دوسهم
 - مزرعه تحمر شش دانگ
 - قرقی پنج سهم
 - اسماعیل آباد ۱/۵ سهم
 - شاه قلمه سه دانگ
 - عرصه دبیرستان فردوسی ۳۱۲۲۳ متر
 - عرصه دبستان حکمت ۲۹۱۶ متر

اراضی دستجرد ۷۴ قطعه عرصه منازل
 قنات دستجرد بایر
 باغ کاهو یک قطعه
 کودال خشت مال ها ۹۱۰۲ متر
 دکاکین ۲۰ دربند
 اراضی باغ فراگرد ۲۵۰۷ متر
 زمین متصل بدییرستان فردوسی ۳۷۷ متر
 البته رقبات موقوفه موجود با آنچه در سنگ محکوک است اختلاف دارد .

۹- میزان درآمد سالانه	۸۳۲۲۵۹ ریال
۱۰- نوع مصرف	حقوق طلاب ، کتابدار ، خادم و روشنائی
و تعمیر مدرسه	
۱۱- تعداد اطاقها	۷۵ حجره
۱۲- تعداد طلاب	۱۲۵ نفر
۱۳- مدرسین	۶ نفر
۱۴- حقوق طلاب	هر ماه ۸۰۰ ریال
۱۵- مواد درسی	تفسیر ، فقه ، اصول فقه ، ادبیات عرب ، فلسفه و منطق
۱۶- متون درسی	جامع المقدمات ، سیوطی ، مغنی و مطول و حاشیه ملا عبدالله ، منظومه و ثمالی ، شرح لمعه ، رسائل و مکاسب و کفایه ، شرح اشارات و اسفار، تفسیر مجمع البیان